

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 5.

ZATERDAG 29 JANUARI 1927.

Foto C. Steenbergh.

IN DE BROERENKERK TE DEVENTER.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN DE BROERENKERK TE DEVENTER (ILL.)	BLZ. 49
DE SCHAT DER INCA'S, DOOR H. B. MARRIOTT WATSON (5)	BLZ. 50
BEEKJE (GEDICHT) DOOR G. L.	BLZ. 51
HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE (GEÏLL.), DOOR JOOP W. F. STOPPELMAN	BLZ. 52—56
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 54
DE KLOKKEN VAN SAN MARTINO (VERVOLG), DOOR ROLANDUS	BLZ. 55
HERDERSHONDEN (GEÏLL.), DOOR I. JOH. W. DE VRIES	BLZ. 57—58
ASPECTEN VAN BOMBAY (GEÏLL.), DOOR MAURITS WAGENVOORT	BLZ. 58—59
DE HERTOG VAN RIPPERDA, DOOR J. D. H. VAN UDEN	BLZ. 59
AAN DE BULLEWIJK (ILLUSTRATIE)	BLZ. 60

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE SCHAT DER INCA'S

DOOR

5) H. B. MARRIOTT WATSON.

„WELNU”, zei ik, „dat was een heel aardig intermezzo, maar het kan ook een aardig spel van voor-de-mal-houderij zijn”.
Cassilis keerde zich tegen mij: „Waarvoor Mr. Houston kans liep de gevangenis in te draaien!” riep hij uit.

Houston keek ons glimlachend aan. „Ik wacht uw beslissing af, heeren”, zei hij.

Cassilis wierp de revolver op tafel.

„Dat is de mijne”, zei hij en keek mij aan met schitterende oogen. „Ik geloof, Jack, dat wij weten waar wij voor onze vakantie heen gaan”.

„Dat weet ik nog niet”, zei ik en voegde er toen aan toe: „Maar ik geloof 't ook”. Ik wendde mij tot Houston. „Wat u verteld hebt, is heel interessant en ik kan er nog iets aan toevoegen. Er zijn twee doozen. Wist u dat?”

„Twee!” Zijn oogen keken mij bij dien uitroep opgewonden aan.

„Ja; twee precies gelijke doozen zijn dien dag geveild. De tweede is in andere handen gekomen”.

„Raymond moet voorzichtigheidshalve een duplicaat hebben laten maken”, zei hij peinzend.

„De koopers van de eene doos waren er erg op gesteld die tweede in handen te krijgen”, vervolgde ik rustig. Hij keek mij belangstellend aan.

„Ja, er is al eens bij mij ingebroken vóór u er toe besloten hadt. Die doos schijnt ook waarde te hebben in andere oogen dan de uwe”.

Hij fronste het voorhoofd.

„Zoo! Ik dacht al zoo iets. U weet van dien brief, waarover ik u gesproken heb. Dien kan ik niet toonen. Ik ben hem kwijt. Ik heb vaak gedacht, dat hij mij ontstolen is. Ik kan niet begrijpen —” Hij zweeg. — „Dat zou verscheiden dingen verklaren. Dus er was al iemand, die deze doos wou bemach-

tigen. Dat maakt de zaak wat ingewikkelder. Ik ben dien brief aan boord van het schip kwijt geraakt. Ik verdacht iemand —”

„Hoe dat zij, wie de doos hebben wil, kan ze nu krijgen”, zei Cassilis.

„Dank je”, zei ik koeltjes. „En nu, Mr. Houston, wilde ik u vragen wat u voorstelt dat we nu zullen doen”.

„Ik stel voor, dat het gebeurde vergeten wordt”, zei hij glimlachend, „en dat wij met z'n drieën op zoek gaan en gelijk op deelen. Ik wil u eerlijk bekennen, dat ik van Raymond een derde zou gekregen hebben. Laat het een derde blijven. U neemt Raymond's plaats in”.

„En zijn erfgenamen dan?” wierp ik tegen.

„Ik ben geen advocaat”, zei hij schouderophalend. „Maar ik zou zoo zeggen, dat er op het oogenblik niets te verdeelen valt, niets waar men wettelijk aanspraak op kan maken”.

Die redeneering was logisch. Cassilis knikte.

„Wij kunnen niet twisten over iets, dat wij niet eens weten, of het bestaat”, zei hij. Er heerschte een korte tijd van stilte; toen sprak ik.

„Ik vind het goed”, zei ik.

Houston stond op.

„Dan moest ik maar gaan, voor u van gedachten verandert”, zei hij.

Wij maakten een afspraak voor den volgenden dag en lieten hem daarna uit. De dag begon aan te breken, toen wij het geplas van zijn riemen in het water hoorden.

Cassilis wendde zich tot mij. „Geloof jij 't?” vroeg hij.

„Ik geloof er heel wat van”, antwoordde ik. „Het kan waar zijn”.

„Ik zou 't voor al het geld ter wereld niet willen missen”, zei hij. „Hij kan zich toch niet uit de voeten maken?”

„Hij kan er niet heen gaan zonder schip en er vaart geen af vóór Donderdag”.

„Dan gaan wij Donderdag”, zei Cassilis. „Ga jij nu naar bed. Ik blijf de zon zien opgaan”.

Ik was vermoeid en, ofschoon ik opgewonden was, begaf ik mij ter ruste. Even later hoorde ik Cassilis mijn deur voorbijgaan. Hij stond even stil alsof hij wou binnenkomen, bedacht zich toen en liep door.

* * *

Ik geloof, dat met den ochtend bij ons beiden ook de twijfel kwam. Cassilis was rusteloos, maar wilde niet erkennen, dat hij ongerust was. Wij bestudeerden het stukje papier, alsof we daardoor iets wijzer konden worden. In het heldere daglicht leek mij de heele zaak eigenlijk al te gek.

„Denk je, dat hij ons beetgenomen heeft, Jack?” zei Cassilis, plotseling zijn voorgewende zekerheid opgevend.

„Denk jij van niet?” vroeg ik.

Hij grijnslachte. „Ik zou 't graag gelooven, maar ik ben er niet zeker van, dat wij Mr. Houston ooit terug zullen zien. — Jawel, dat ben ik wel”, voegde hij er plotseling aan toe.

Hij had gelijk. Houston kwam na het diner op den afgesproken tijd en met zijn tegenwoordigheid werd het verhaal weer werkelijkheid voor ons en wierp de tocht weer zijn bevoering over ons. Houston was heel zakelijk.

„Als wij gaan, moesten wij hoe eer hoe liever vertrekken”, zei hij. „Er vaart Donderdag een boot direkt naar Peru. Als wij via Panama gingen, zou ons dat tijd kosten. Dus heeren, als u er niets tegen hebt, zullen wij zeggen dat wij Donderdag afreizen”.

Wij stemden toe en bleven nog een tijd lang praten over onze plannen.

Als men er goed over nadenkt, was het een vreemd geval, dat wij daar zaten te drinken en te keuvelen met onzen inbreker. Wij bestudeerden hem beiden scherp, maar hij maakte een zeer gunstigen indruk.

Hij was in zijn soort een beschaafd man, een avonturier natuurlijk die het niet zoo nauw nam, maar hij was blijkbaar iemand, die gewend was gedurfde dingen te doen, die heel wat van de wereld gezien had en die voor gewaagde en zelfs ontoelaatbare handelingen niet terugdeinsde, zooals trouwens gebleken was uit onze eerste kennismaking. Hij nam van 't begin af het standpunt in van iemand die in zakelijke relatie met ons staat en hij was beleefd, gezellig, gaf raad als dit noodig was, maar trachtte geen oogenblik te doen alsof er een vriendschappelijke verhouding tusschen ons bestond. Hij vertelde geschiedenissen met een goede woordenkeus en wél berekend effect en gaf ons een duidelijk beeld van de Sierras van de Andes.

„Ik haat ze”, zei hij kalm. „Ik vind het idee er weer heen te gaan, afschuwelijk. Maar de belooning is te groot. Ze is —” Hij zuchtte. „Ik weet niet hoe groot ze is”.

„Hoe zit het met dragers?” vroeg Cassilis.

„De Indianen in die streken zijn eenvoudige, trouwe lui. Zij verdienen hun loon en verder weten ze niets en verlangen ze niets te weten, behalve hun voedsel en hun godsdienst. Ik geloof niet, dat zij de kleur van goud kennen”.

„Goed!” zei ik. „Dat vereenvoudigt de zaak”.

Houston keek mij van ter zijde aan. „Het zal minder eenvoudig zijn dan u denkt”, zei hij. Dat beviel mij in hem.

„Wij zijn voorbereid op alle moeilijkheden”, zei Cassilis luchtig. „Daarvoor leven wij. U verbindt u niet met menschen, die 't om het geld te doen is. Wij doen mee voor ons plezier”.

„En voor de winst”, voegde ik er droogjes aan toe.

„Primo voor de pret, secundo voor de winst”, gaf Cassilis lachend toe.

„Jack, als je het ons wilt overlaten, zullen Mr. Houston en ik alles in orde maken voor ons vertrek op Donderdag”.

„Ga je gang”, zei ik glimlachend, „je zult me nog eens in het ongeluk storten. Ik zal nooit vergeten hoe ik nog maar net ontsnapt ben uit dat speelhol in Constantinopel”.

„Ja, ja, ik was 't al bijna vergeten. Wat 'n troep bashibazouks! Hoe heette hun leider toch weer? Schneider, Schuyler? Enfin, 't was toch aardig”.

„Aardig! Het was waanzin!” riep ik uit. „Gelukkig ben ik nu ouder en wijzer geworden”.

„Reken daar niet op”, zei Cassilis met waarschuwend opgeheven vinger. „De oude Adam leeft nog. Man, je kunt niet rustig blijven zitten. Wat zegt u, Mr. Houston?”

Houston keek ons glimlachend aan, maar antwoordde niet. Ik stond op.

„In ieder geval”, zei ik, „heeft Drayton de glazen vergeeten”. Ik schelde en gaf mijn orders en wij praatten over onze voorbereidselen. Houston zou den volgenden ochtend naar Londen terugkeeren en later op den dag zou Cassilis zich bij hem voegen. Ik had nog wat te doen en zou later komen.

Toen de klok elf uur sloeg, stond Houston op en zei, dat het tijd voor hem was om weg te gaan.

„Ik ga met u mee naar de boot”, zei ik. — Maar zijn boot was er niet.

„Ik ben tot de brug gekomen en heb toen de landwegen gevolgd”, zei hij onverschillig. „Ik vond 't een aardige wandeling”.

„O!” riep Cassilis uit, zijn hoofd buiten het raam stekend. „Die prachtige zomernachten hier! — als 't ooit zomer wordt”, voegde hij er spottend aan toe.

Houston ging de gang in, waar zijn hoed en jas hingen. Het was een groote, slappe hoed met breeden rand en een wijde mantel — beide vreemd voor een zoo keurig gekleeden man. Meer iets voor een Italiaansch anarchist of een artist. Ik zei hem goeden avond en Drayton liet hem uit. Toen ik terugkwam, stond Cassilis nog voor het raam.

„Een interessante vent, Jack”, zei hij. „Ik zou wel eens willen weten —”

„Wat?”

„Niets; tenminste nu nog niet. Het zal mij interesseeren hem nader te leeren kennen”.

„Ik zie niet in wat er voor hem uit te halen zou zijn, als zijn verhaal niet waar was”, zei ik.

„O, wat dat betreft, kan 't mij niet schelen of 't waar is, of niet”, zei Cassilis onverschillig. „Ofschoon ik wou, dat 't wèl waar was. Dat zal het ook gedeeltelijk wel zijn. Maar de hoofdzaak is: het avontuur. Het is het mooiste avontuur waarin ik ooit betrokken was. Wat is dat?”

Hij keek over het grasveld naar een groepje struiken bij den weg. Ik deed evenzoo. Ik zag een gestalte —.

Vlug stapte ik door het raam naar buiten. Ik zag een man in de struiken verborgen. Hij ontkwam mij, maar even later hoorde ik Cassilis uitroepen:

„Mijn hemel! U!”

Ik hoorde haastig fluisteren en wendde mij snel naar dat punt.

„Wie is 't?” vroeg ik.

„Het is Houston”.

„St!” zei een zachte stem. „Ik zal 't u zoo dadelijk vertellen. Ik struikelde en ben gevallen. Ik raakte ademloos —”

„Kom terug in huis”, zei ik.

„Neen, pardon”, antwoordde hij, „ik ben al weer in orde. Maar ik meende iemand te zien loopen op het pad, dat naar uw huis leidt”.

„Wat!” Ik draafde naar huis en rende de open deur in. „Drayton!” riep ik. Het licht in de heerenkamer brandde nog en ook in het keukengedeelte zag ik nog lichten branden.

Drayton kwam in de gang.

„Is er hier iemand?”

„Neen Mijnheer”, zei hij verbaasd. „Ik heb niets gehoord”.

„Breng licht”, beval ik en wij liepen de gang door naar de eetkamer. Het raam stond open en de dingen op het buffet waren verschoven. Onwillekeurig keek ik naar het bureau. De Japansche doos was verdwenen!

Ik liep naar buiten. „Cassilis!” riep ik en een stem uit de struiken antwoordde: „Wat is er voor den duivel —”

Hij kwam gearmd met Houston aanwandelen. „Iets aan de hand?” vroeg hij en ik zag, dat de man met wien hij liep zijn gevangene was.

„Breng hem binnen”, zei ik en wij gingen het huis in. Houston stond met zijn rug tegen den muur, hij was grauw bleek en zag er uit als iemand die zeer geschrokken is.

„Hebt u iemand gevonden?” vroeg hij, alsof hij niet begreep hoe zijn positie eigenlijk was.

„Neen”, zei ik kort. „Maar de doos is weg”.

„Ik had er, verduiveld, een voorgevoel van!” riep hij uit en zijn gezicht verhelderde. „Het waren die twee lui — ze waren met z'n tweeën. In ieder geval hebben wij het papier. Ik wensch ze er geluk mee”.

„Wie zijn 't?” vroeg ik, niet wetend wat te gelooven.

„O!” zei hij, nu weer heelemaal op zijn gemak. „Ik zou u de namen kunnen noemen waaronder ik ze op het schip gekend heb, maar ik denk dat zij zich nu wel weer anders zullen noemen. Schavuiten, gewone boeven. Ik denk dat de scheeps-officieren ze wel in het oog zullen hebben gehouden. Zij hebben zich zeker van den brief meester gemaakt, zooals ik veronderstelde. Dat is de heele zaak. Dit beteekent, heeren, dat wij snel moeten handelen”.

Wij zwegen allen een oogenblik. Cassilis had zijn gevangene vrij gelaten. „Als dat zoo is, zullen wij ons moeten haasten”, zei hij.

„Wij zullen toch eerst eens wat meer van die schavuiten moeten hooren”, merkte ik op.

„Morgenavond zal ik u alles van ze vertellen wat ik weet”, zei Houston luchtig. „Nu ga ik liever weg. Ik denk, dat het verlies van de doos u niet veel zal kunnen schelen, maar het spijt me, dat u ze niet gepakt hebt”.

„Als u even vroeger gewaarschuwd hadt, zouden we ze wel gesnapt hebben”, zei ik scherp.

„Neemt u mij niet kwalijk, maar ik had een leelijken stomp voor de maag gekregen — een boomstronk”, zei hij beleefd.

Toch dacht ik er nog telkens over na wat hem zoo uit zijn gewonen doen kon hebben gebracht. Het kon niet door het struikelen zijn geweest; en voorzoover ik de menschen kan beoordeelen, was hij er de man niet naar om zóó geschrokken te zijn alleen van het zien van twee verdachte individuen.

(Wordt vervolgd).

BEEKJE.

Windgeritsel zingt door 't riet,
Breede blaren buigen over
Tot waar 't water stille vliet,
Hel van tint'lend lichtgetoover.

Hóóg omhoog strak-blauwe lucht
Spiegelt in het stage stroomen
Van het beekje; stil gerucht
Ritselt licht door riet en boomen.

't Beekje, hoe het rustig ruischt
Tusschen boorden, die het leiden
Naar een oord van stil geluk.

Zingend als het windje suist
In de popels langs de zijden.
Licht, gelukkig, zonder druk . . .

G. I.

Bericht.

In een der volgende nummers zullen wij een aanvang maken met de plaatsing van een aantal schetsen over het leven in de Noord-Italiaansche stad Ferrara, een der brandpunten van de renaissance, in de 15de en 16de eeuw, vertaald uit het Poolsch van Casimir von Chłędowski; in afwisseling daarmee worden weder dienschetsen van den bij onze lezers welbekenden schrijver Roberts opgenomen, onder den verzameltitel „In het rijk der stilte”.

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE, GEZIEN VAN HET NOORDEN.

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE.

DE Fransche Republiek, één en ondeelbaar, had triomfantelijk beslag gelegd op het aardse Paradijs, dat — van Nice, de schoone, tot aan de Italiaansche grens — bespoeld wordt door de kleurige golven der Middellandsche Zee. Paleizen en luxueuze tuinen, vruchtbare wijngaarden en dichte olijfboschen werden overal verbeurd verklaard; en de minst-profijtelijke „aanwinsten”, tot dezen waardevollen buit behoorend, kwamen onder den

hamer. Was er in de Napoleonische schatkist niet steeds ruimte voor méérgoud, waar en hoe dan ook verkregen? En zoo geschiedde het dan, dat — in den zomer van 't jaar 1808 — vier respectabele inwoners van het dorp Roquebrune op 'n publieke veiling en voor minder dan vijf-honderd frank eigenaars werden van het Kasteel, dat hun voorouders ruim acht eeuwen had beschermd tegen

vijandelijke aanvallen. Of 't een vage berekening op toekomstige winst was, of wel een gevoel van kinderlijken eerbied voor de oude, oude veste, die hen tot deze geldelijke opoffering dreef, zal wel nooit kunnen worden uitgemaakt. Toch ben ik geneigd (en dat zonder het geringste verlangen sentimenteel te romantiseeren) het laatste te gelooven. Had deze grijze klomp versterkte muren, hoog aan den uitersten rand der sombere rotsen, zich niet saamgeweven met het bestaan van tientallen geslachten, in al hun wel en wee? Zou die verzameling bochtige straatjes, die zich door de rotsen heenwringt of zich vastklemt aan haar machtige flanken, niet even verloren zijn geweest als een kudde zonder herder, als een man die van zijn verstand is beroofd, indien de vesting had moeten vallen? . . .

Maar ofschoon het dorp in den loop der tijden zoo afhankelijk werd van zijn *Donjon*, bestond het toch lang vóór er sprake was van een bolwerk, bij deze vredige golf van den grooten Oceaan. Toen Phoenicische handelaars het waagden aan land te komen, nabij den overouden weg die de eenige verbinding vormde tusschen het Orient en het Westen, bleken de rotsholen in deze „roches brunes” bewoond door Liguriërs, dat eerste Arische ras, 't welk zich op Europeeschen bodem vestigde. En in diezelfde eenvoudige woningen vonden de Romeinsche soldaten rust, na vermoeiende marschen langs den eindeloozen heerweg, toen de Via Julia-Augusta genaamd. Honderden jaren gingen voorbij; Romeinsche grootheid en oppermacht vervielen tot stof, en het Christendom won veld. Dicht bij Roquebrune stichtte de heilige Martinus zijn kleine Basilica, ter eere van een nieuwen en machtigen godsdienst. Maar de menschen van het dorp, dat nog steeds veilig verborgen lag in den rotsschoot, zetten hun eenvoudig bestaantje voort, onberoerd door deze eerste manifestaties eener religieuze gedachte, die de gansche wereld veroveren zou. Eerst veel, veel later werd de schakel tusschen het Christelijk geloof en de mannen van Roquebrune hecht gesmeed, om durend te kunnen voortbestaan. Dat was toen de aanvallen der Saracenen steeds brutaler wer-

DE PORTE MARINE, EEN DER OUDE VESTINGPOORTEN.

den en deze Mooren, aangemoedigd door de laksheid waarmee de blanken zich verdedigden, in enorme benden waren komen aanzien. Zij plunderden, beroofden de kustkolonies van alles wat waarde had, riepen zichzelf uit tot Meesters van het land, bouwden hun vesten en vermengden hun bloed met dat der Arische rassen. ☒ Een vroom man, Abt van een beroemd klooster, die Oostwaarts reisde om den Heiligen Vader bij te staan in plechtige kroningsceremoniën, werd door de Mooren gevangen genomen en opgesloten in hun fort, tot een zware losprijs voor hem en zijn begeleiders ontvangen was. Nu of nooit, zoo besefte men, moest de macht der Saracenen gebroken worden. De Paus zelf riep de Graven van Provence te wapen; en, ofschoon de strijd moeilijk was en lang duurde, werd hij door volmaakt succes bekroond. Verdreven uit hun versterkingen, omringd door de legers der Graven die uit tal van steden versterking hadden ontvangen, zat er voor de Mooren niets anders meer op dan haastig hun geroofde schatten bijeen te pakken en weg te varen van de kust, waaraan zij meer dan een eeuw lang alléheerschappij hadden gevoerd. ☒ Maar deze nederlaag was niet afdoende; de overwinning moest durend zijn. Waarom Guillaume I en de keizer van Frankrijk hun vazallen bevalen kasteelen te bouwen, zóó hecht en schrikwekkend, dat de Mooren allen lust tot een hernieuwden aanval verliezen zouden, bij den aanblik er van. ☒ Uit dit zaad sproot het Kasteel van Roquebrune voort.

Conrad I, Graaf van Vintimiglia en eigenaar van groote oppervlakten van het gezegende, vruchtbare land langs de Middellandsche Zee, was een der eersten die het hooge gebod opvolgden. Op den top der bruine rotsen, in de buurt der reeds bestaande nederzetting, bouwde hij zijn veste. Van hier uit was het hem mogelijk over een afstand van bijna tachtig kilometer den waterplas af te speuren: het roerige water, dat rusteloos voortgaat zijn kleur te wisselen, van het teerste blauw tot het hardste groen, met vlekjes heliotroop en mauve, gesmolten goud en tintelend zilver. Ook kon hij den heerweg overzien, waarlangs zoovele legers van Oost naar West hadden gemarcheerd, op zoek naar overwinningen en grootheid. Hij hield zich bereid voor den aanval: zij het van Moorschen kant, of door een naburig graaf. Want, niet waar, de vrienden van vandaag konden o, zoo licht reeds morgen je vijanden geworden zijn! ☒ Aan den voet van dit kasteel en binnen de uiterste muren, begonnen de dorpelingen nu hun huisjes te bouwen, dicht bijeen, in een halven cirkel, als een nest verkleumde, angstige poesjes, die zich aan elkander warmen en het beschermende, heerlijke moederlijf tegen zich aan willen voelen. Zoo treft ge ze nog heden ten dage aan: nog steeds jong en moedig, niettegenstaande den last van duizend jaren die op hun roestig-bruine daken rust. Gedragen door de rots die hechter is dan de allerbeste vriendschap, blijven ze bij elkaar. En hun slanke kerkspits steekt tartend omhoog, naar de blauwe luchten, alsof ze voornemens is op 'n goeien dag hóóger te rijzen dan de geweldige steenmassa, die thans zoo vernederend boven haar uit torent

☒ Het voornaamste materiaal waarvan Conrad I zijn vesting bouwde was rotssteen. En daaraan is het te danken dat het Kasteel van Roquebrune nu geteld mag worden onder de zeldzame voorbeelden van tiende eeuwse *donjons*, die — wat de voornaamste punten hunner architectuur betreft, — ongewijzigd zijn gebleven, al was het dan ook noodig hier en daar veranderingen aan te brengen, naar mate zich de ideeën over zelfverdediging wijzigden. ☒ Behoorde, bijvoorbeeld, een ophaalbrug in de tiende eeuw tot de meest-onmisbare onderdeelen van het verdedigings-systeem, terwijl trappen waarlangs de vijand met al te veel gemak toegang kon verkrijgen, angstvallig moesten worden vermeden, de noodzakelijkheid van het een zoowel als van het ander verviel zoodra vuurwapens in gebruik kwamen, en het gevecht-van-man-tot-man plaats maakte voor den aanval op groter afstand. Ofschoon dus de gaten overbodig waren geworden, waardoor de boogschutters doel kozen, evenals de

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE, WESTZIJDE.

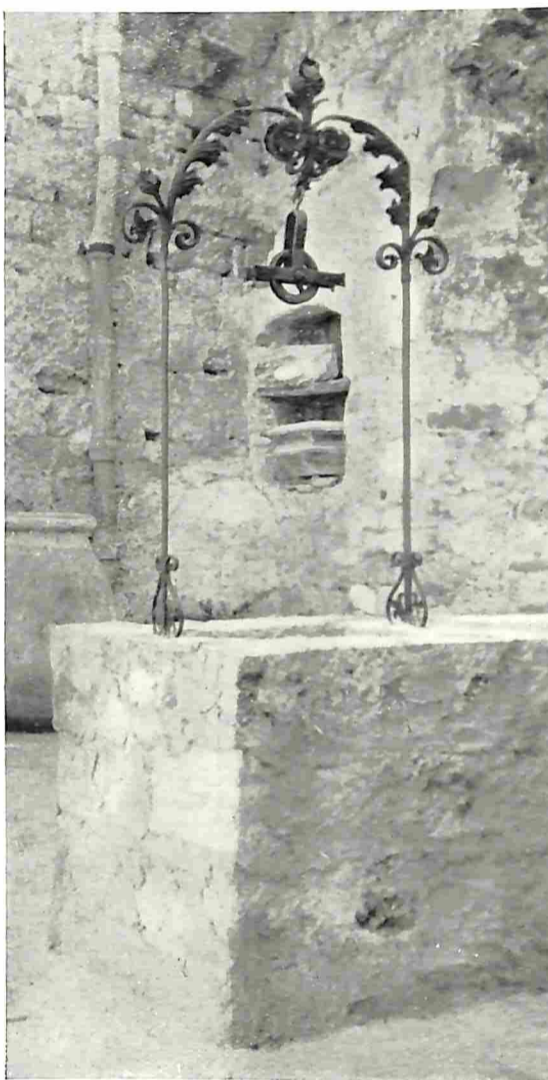
inkepingen in vloeren en muren, waardoor de onversaagde vijand die het waagde tegen den vestingmuur op te klimmen, met een stortbad van kokende olie en gesmolten lood werd begroet, afgewisseld door een gullen regen van zwaarwichtige steenen, lieten de vijftiende eeuwse Seigneurs en hun afstammelingen die oude zaken, welke hun voorouders zulke goede diensten hadden bewezen, toch onverlet bestaan. Zeer wel mogelijk, dat dit om geen andere reden gebeurde dan uit de overweging dat er — in geval van uitersten nood — nog wel eens voordeel u t zou kunnen worden getrokken. Doch wát er hen ook toe bewoog deze „*archières*” en „*máchicoulis*” te laten waar ze waren, zij 't respect of gezond verstand, het voornaamste is dat zij voor ons gespaard gebleven zijn, en de muren der oude veste bedekken als sprekende teekenen van voorbijen strijd. ☒ De Genueesche Grimaldi's in wier handen het kasteel omtrent het midden der veertiende eeuw viel en aan wie het (met de korte tusschenruimte der Napoleontische glorie) toebehoorde tot de beroeringen van 1848, herbouwden het intérieur

HET DORPJE ROQUEBRUNE AAN DEN VOET VAN HET EEUWENOUDE KASTEEL.

herhaaldelijk, eensdeels omdat het in den strijd geleden had, anderdeels om de invoering van nieuwe strijdmiddelen mogelijk te maken. Maar nooit hadden zij reden de benedenverdieping te wijzigen, met haar lange, smalle wacht-lokaal, gewelfd en duister, grenzend aan de bron waaruit de veste onuitputtelijken watervoorraad schepte. ☞ De ingang tot deze bron was in de *Grande Salle*, onder de voeten van den *Seigneur*, die dit statigste aller vertrekken gebruikte voor de ontvangst van hoogwaardigheids-bekleeders, of van dorpeelingen die den eed van trouw kwamen afleggen aan hun Heer en Meester. Maar ofschoon de bron nog steeds bestaat — en een heerlijk voorbeeld is het van middeleeuwsche smeedkunst! — de *Grande Salle* zelf heeft, meer dan eenig ander deel van het kasteel, geleden door de grillen van Vader Tijd. Haar gewelfde, beschilderde dak stortte in; de schoorsteen, eens geschraagd door twee gebeeldhouwde kolommen, verdween. Slechts de naakte wanden staan er nog, met hun

tiende eeuwsche vensters: vierkante kijkgaten door de volle dikte van den muur, nauwelijks meer dan 'n twintig centimeter breed. En daarnaast de ramen van lateren tijd, die meer zonneschijn en lucht toelieten. Wat kòn, toen men niet langer behoefde te vreezen, dat een vijand zich, gewapend met pijl en boog, plots voor het venstergat vertoonen zou! ☞ Waarin de Heeren van Roquebrune ook tekort mogen zijn geschoten, men kan er hen niet van beschuldigen onpractisch te zijn geweest. Niet slechts dat de waardevolle bron onder hun onmiddellijk toezicht stond; doch naast de ontvangstzaal was de provisiekamer, uitgehouwen in de rots, die alles bevatte wat tijdens een langgerekt beleg noodig zou kunnen zijn. ☞ En op de volgende verdieping, waar twee ruime vertrekken dienst deden voor den *Seigneur* en zijn familie, vond men de keuken naastaan. De heerlijke geur van kokende soep en kalfsvleesch bradend aan het spit, moet den neusgaten van het hooge gezelschap zijn binnengedrongen en hun gezonden eetlust hebben aangewakkerd. Want van een goeden maaltijd hielden ze stellig: simpel, maar vol-op. Niet van die liflafjes en vreemde mengseltjes die door latere geslachten aanbeden werden. Een flinke portie gekookt vleesch, vermengd met fijngehakte groenten, en opgediend op de platte, ongezuurde brooden die tegen het einde van den maaltijd, doordrenkt van vet, verorberd werden; een tumbler puike wijn: zie daar een smulpartij van je welste! Zij leefden in den grootsten eenvoud: de grond was bedekt met gedroogd riet; aan de wanden hingen tropheeen van den jacht en den oorlog. ☞ Een met mica bedekt venstergat liet wat licht door, héél zuinigjes, opdat het raam van buiten-af niet zichtbaar zou zijn. Voor dit raam liep dag en nacht een wacht heen en weer, langs de borstwering, spiedend over het land en de breede baai. En aan beide zijden van den open haard, die in elk geval slechts zelden gebruikt behoeft te worden bij zulk een heerlijk klimaat, stonden twee marmeren bankjes: voor den *Seigneur* en zijn Vrouwe, wanneer zij luisterden naar de zangen van den een of anderen zwervenden troubadour uit de Provence, liedjes die, hoezeer ook verminkt, nog steeds voortleven in de meest afgelegen gehuchten dezer romantische landstreek. ☞ Die gansche kleine wereld, met al haar vreugdetjes en haar moeilijkheden, komt opnieuw in wezen als ge in 't gezelschap van den geleerden, spraakzamen conservator van zaal tot zaal slentert, en van verdieping tot verdieping, tot de hoogste borstwering is bereikt en de verblindende schoonheid van de Oceaan-bocht uw gedachten van menschenlijke futiliteit leidt naar de onverwoestbare grandeur der Natuur. ☞ Hoeveel graven van Vintimiglia en afstammelingen van het illustre huis der Grimaldi's dit kasteel eens het hunne hebben

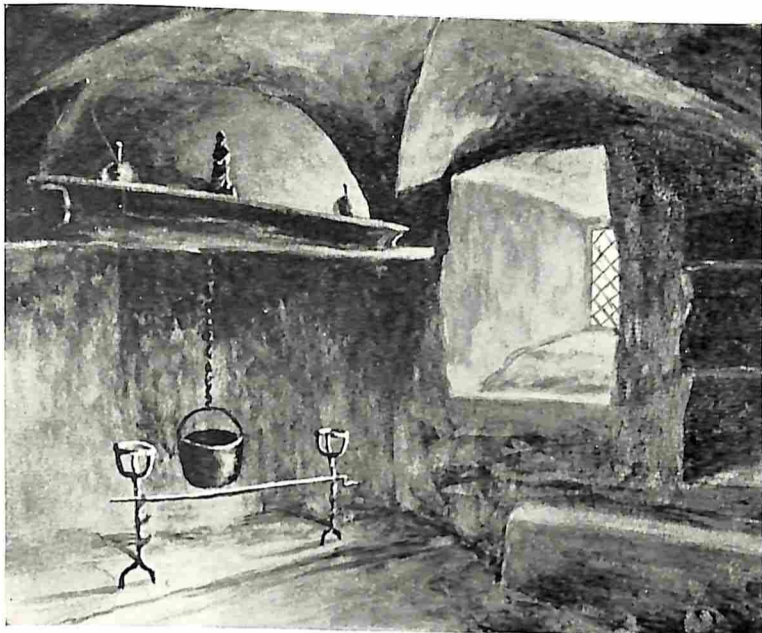
DE 15DE EEUWSCHE BRON IN DE GRANDE SALLE VAN HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE.

genoemd, thans behoort het, rechtens gesproken, aan dezen bejaarden historicus toe, oud-medewerker aan het Parijsche „*Journal des Débats*”, nu hartstochtelijk minnaar van elken steen die deel uitmaakt van zijn onverwinnbare vesting. Haar lang-verlaten zalen heeft hij in ouden vorm herschapen; haar geheime gangen heeft hij her-ontdekt; alléén groef hij de slotgracht op, en legde de bolwerken bloot die onder vuil en lagen verrotte planten bedolven waren. ☞ Maar dat alles is nog niets: — slechts een allereerste begin! De plannen die *Monsieur Delval* me toevertrouwde, zijn niet weinig ambitieus! De *Grande Salle* krijgt haar gewelfde dak terug, evenals al haar overige versierselen; de toren, gevallen in de troebelen der Oostenrijksche Successie-oorlogen, zal worden herbouwd. Tot in de kleinste onderdeelen zal de antieke veste haar oude aanzien herkrijgen, nauwkeurig gereconstrueerd van plattegronden en teekeningen, en van beschrijvingen in Middeleeuwsche handschriften. ☞ En met oprechte spijt zal de oude conservator u een klein torentje toonen, dat boven op een raar bouwsel van gewapend beton steekt, als een deukhoed op een generaal in groot tenue. „Dat ding”, zoo zal hij u vertellen, „verdwijnt het allereerst. Zoo dra ik er de noodige fondsen voor bij elkaar heb. Sir William Ingram, een rijk Engelschman, kocht het kasteel in 1911, voor twee-en-zeventig duizend frank, en vermaakte zich met het bouwen van dit betreuenswaardige speelgoed. Met bijna aanbiddelijke verwaarloozing der meest elementaire begrippen omtrent Middeleeuwschen bouwstijl . . . Het heeft bovendien niet 't minste recht hier, want op dezen hoek heeft nooit een toren gestaan. Toen er van allerlei zijden werd geprotesteerd tegen dit vandalisme (wellicht bovenstebest-braaf gemeend, maar dan toch vandalisme), heeft de prefect voortzetting dezer „renovatie” verboden. En in 1921 gaf Sir William, heel wijselijk, het kasteel cadeau aan de gemeente Roquebrune, ter herinnering aan de vier-en-tachtig kinderen die ze in den Wereldoorlog geofferd had. — Sedert dien ben ik voortdurend aan het bestudeeren geweest, en aan het maken van plannen. Ook heb ik al wat gereconstrueerd, hier en daar . . . Maar als mijn droomkasteel óóit tastbare werkelijkheid worden zal, moet er geholpen worden: door de duizenden bezoekers, voornamelijk Engelschen en Amerikanen, die het steile pad beklimmen naar mijn vesting en er nooit spijt van hebben. — Zegt u eens, meneer, zou u denken dat 't een goed idee is een oproep te richten aan ieder die het kasteel heeft bezocht, en die gezien heeft hoe zeer de herbouw er van zijn sympathie en steun waard is?” ☞ En inderdaad: ik vind zijn plan zéér uitvoerbaar. Ik twijfel er niet aan dat heel, heel veel bezoekers van dit oord, waar de wieg der Provençaalsche geschiedenis stond, hun gulle ondersteuning zullen willen geven aan het werk van dezen eenzamen krijger tegen de vernielende hand van Vader Tijd. Want in zijn echte, belangelooze devotie aan zijn reconstructie-taak is hij even uniek als de onbreekbare muren waarbinnen hij zijn dagen slijt: schrijvend en lezend lijk een monnik uit oude tijden, gewaarschuwd door het hartstochtelijk geblaf van zijn dapperen kleinen hond tegen indringers uit de praktische en véél te materialistische buitenwereld.

JOOP. W. F. STOPPELMAN.

Ontvangen boeken.

Van de Zwitsersche Verkeerscentrale te Zürich en Lausanne ontvingen wij de „*Schweizer Reise Almanach 1927*”, bevattende o.m. een kalender met origineele platen in kleurendruk en verscheidene reproducties naar foto's verlicht.

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE. DE KEUKEN VAN DEN SLOTHEER, NAAST DIENS WOONKAMER.

De klokken van San Martino.

(Vervolg).

IN plaats van naar zijn eigen tafeltje te gaan kwam hij recht op mij af en stak me de hand toe. „Mag ik het genoeg hebben met u kennis te maken?” begon hij, in het Hollandsch, „mijn naam is den Beer. Signore Caretti vertelde me, dat er een Hollander in het hôtél was afgestapt; dat moet u zijn. Hijzelf had altijd gedacht, dat ik een Zwitser was, maar u hebt mijn naam blijkbaar in het vreemdelingenboek ontdekt en zoo kwam Caretti te weten, dat ik Hollander ben. Ik ben blij eindelijk weer eens Hollandsch te kunnen praten. Italiaansch gaat me nog altijd niet zoo gemakkelijk af.” ☼ Dezen heelen uitleg gaf hij me in één adem, zonder dat ik gelegenheid kreeg om me aan hem voor te stellen. Ik noemde mijn naam nu en beweerde ook erg blij te zijn hier een landgenoot te ontmoeten. Dat was niet oprecht: ik had vurig gehoopt, dat niemand zou wenschen kennis met mij te maken. Maar mijn nieuwsgierigheid naar zijn identiteit woog wel eenigszins op tegen mijn verstoordheid over het opgedrongen gezelschap. Ja, misschien zou ik zelf hem wel hebben aangesproken, als hij niet naar mij toegekomen was . . . ☼ Mijn naam maakte op hem geen bijzonderen indruk: geen herinnering aan eigen jeugd, aan wonen in dezelfde straat, tegenover een familie van dien naam, scheen in hem te worden gewekt. Ik begon te twijfelen . . . ☼ „In twee jaar heb ik geen Hollandsch gesproken,” ging hij voort. „Daarvóór, in Davos, waar ik vandaan kom, ontmoette ik nog al eens landgenooten; daar waren er zóóveel, dat ik hun gezelschap zelfs vaak ontweek. Maar hier zou je tenslotte naar omgang met een Hollandschen putjesschepper gaan verlangen!” — „Ik hoop, dat u mij daarvoor niet houdt,” zei ik lachend. — „Nee, werkelijk, ik had niet dŕrven hopen, dat ooit een beschaafd mensch uit mijn land hierheen zou komen overwaaien. Het is hier mooi, maar taai, hopeloos taai.” — „Moet u hier dan blijven?” — „Ja. Hier, of in een dergelijk gat. Maar ik geloof niet, dat ik ergens anders zoo goed en zoo goedkoop terecht zou kunnen als juist hier. En de natuur is hier schitterend! — Ik ben schilder. Die goeie Caretti heeft, louter uit enthousiasme voor de kunst, van mijn hôtélkamer hierboven een keurig atelier gemaakt. En dat draagt natuurlijk ook ertoe bij, dat ik hier niet graag weg zou gaan. — Toch denk ik wel, dat ik hier den langsten tijd geweest ben . . .” besloot hij zwaarmoedig. Ik weet niet, hoe het kwam, maar het was, alsof ik mijn vader op datzelfde oogenblik weer hoorde zeggen: „dat kereltje wordt niet oud.” ☼ Jaap den Beer was aan mijn tafel komen zitten. Ik liet zijn couvert en de inmiddels opgediende soep bij ons brengen en bestelde een flesch wijn met twee glazen. — „Was u in Davos voor uw gezondheid?” vroeg ik. — „Ja. En dáarvoor ben ik ook hier. Ik moet in de berglucht zijn. Nu is het hier wel niet zóó goed voor me als in de hooge lucht, maar toch in elk geval stukken beter dan in Holland.” — „Maar waarom bent u dan niet in Davos gebleven?” ☼ Hij wreef duim en wijsvinger over elkaar: „Te duur. Veel te duur. — Ik zal u

vertellen. Van mijn eigen werk had ik er nooit kunnen leven. Maar mijn moeder wist geregeld wat over te sparen en zond me dat. Ruim twee jaar geleden is mijn moeder gestorven. Toen moest ik weg uit Zwitserland. Ik ging naar Italië, waar de lire laag stond. En door aanbeveling van iemand in Davos kwam ik aan dit puike adres . . .” — „Mag ik u vragen, waar uw moeder woonde?” viel ik hem in de rede. — „In Dordt.” — „In de Vriezestraat?” ☼ Hij zette groote oogen op. Zijn gezicht straalde even: „Hebt u mijn moeder gekend?” — „Ik vermoed van wel. En als dat zoo is, dan heb ik u óók gekend, zij het alleen van aanzien. Maar we waren toen allebei kleine jongens, een twintig jaar geleden. Herinnert u zich mijn naam niet van een naambordje aan den overkant van de straat?” — „Waarachtig! Allemenschen! Ja, natuurlijk! Dan ben jij die kleine Roland, of Roel, zooals ze je altijd noemden!” — „Precies!” — We namen allebei ons glas op en klonken. ☼ Maar de trek van blijde verrassing verdween al gauw weer van zijn gezicht, toen hij mij begon te vertellen, wat er sedert onze jongensjaren met hem gebeurd was: een eentonig verhaal vol zorg voor eigen gezondheid, waarin de schaarsche ontmoetingen met zijn moeder, die hem niet naar Davos had kunnen vergezellen, de eenige lichtpunten waren; de saaije lijdensgeschiedenis van een sanatoriumpatiënt, die telkens, en telkens weer tevergeefs, getracht had het Hollandsche klimaat te trotseeren; dan was de hoest weer begonnen, die hem teruggedreef naar de bergen; — een autobiographie, waarin de hoofdpersoon zelf, wiens gedachten steeds op de eigen kwaal, het eigen tobben, de eigen achterstelling bij anderen en, vooral, de eigen maatschappelijke machteloosheid geconcentreerd waren, een al te groote plaats innam; — maar daarnaast toch ook: grenzelooze waardeering voor een moeder, die thuis gezwoegd en gespaard had voor het herstel van haar eenigen jongen . . . ☼ „Het moet voor je moeder toch nog een groote voldoening geweest zijn, dat haar offers niet voor niets gebracht waren,” trachtte ik de lichtzijde van het al te sombere, al te egocentrische verhaal naar voren te keeren. — „Zeker. Toen ik Davos verliet, was ik mooi op den goeden weg. Maar sinds is het vet, dat mijn longen moest beschermen, alweer voor een groot deel verdwenen: ik kan me hier niet zóó voeden als in een sanatorium. En ik ben bang, dat na een periode van slecht weer de hoest terug zal komen. Ik voel, dat ik eigenlijk weer naar de kou zou moeten; maar dat is niet mogelijk. Ik moet hier blijven. Hier kan ik net rondkomen. Ik moet hier rustig afwachten, wat er met me gebeuren zal . . . geduldig, gelaten, afhankelijk, . . . alléén! Alléén, o, dat is het beroerdste! Ik zal wel altijd alleen moeten blijven, nooit kunnen trouwen of zoo, — vanwege

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE, ZICH VERHEFFEND BOVEN DE DAKEN VAN HET DORPJE.

mijn gezondheid en omdat ik nog niet eens genoeg verdien om mezelf te geven, wat ik noodig heb. Dat is het ellendigste . . .” ☼ De arme kerel zag er wanhopig uit. Met de hand onder het hoofd zat hij wezenloos te staren naar zijn bord, waarop het eten stond koud te worden. Op mij maakte die stemming een beetje den indruk van artistieke pose, wat overdrijving, onbewust, door een teveel aan temperament. Ik kon niet inzien, dat het leven hier, waar ik juist vond wat ik zocht, zoo onhoudbaar zou zijn. Saai, — eentonig op den duur, — maar toch niet zóó, — in dit gastvrije huis, te midden van goede menschen, — dat de vreugde over de onverwachte ontmoeting met een landgenoot, een vroegeren buurjongen nog wel, opeens geheel en al kon worden overschaduwd. Bij mij was er van die blijdschap nu ook niet veel meer over. De droefgeestige jongeman tegenover me had mijn stemming leelijk bedorven. Ik had oprecht medelijden met hem, — het oude medelijden, dat ook kleine, hoestende Jaapje vroeger bij mij had gewekt. Maar daarnaast groeide in mij het egoïstische verlangen om weer alleen te zijn, — niets meer te hooren of te merken van de tegenspoeden, die mijn zwaar-moedigen tafelgenoot het leven zoo ondragelijk maakten. Dáárvoor was ik toch allerminst hierheen gekomen. Ik moest zelfzuchtig zijn, wilde ik me mijn vacantie niet laten bederven, en ik nam het vaste besluit om, hoe ook, me van het gezelschap van Jaap den Beer voor mijn verder verblijf hier te ontslaan. ☼ Toch ging het me niet gemakkelijk af, den volgenden dag, toen men mij kwam vragen, of op mijn tafeltje weer voor twee personen gedekt moest worden, kortweg, hardvochtig en koud: „no” te antwoorden. 's Morgens was ik, zooals ik me trouwens had voorgenomen, al heel vroeg op stap gegaan; Jaap lag toen waarschijnlijk nog op één oor. Zoo ging het ook de volgende dagen. Het bleek, achteraf, zoo moeilijk niet. De in zichzelf gekeerde, over zichzelf tob-bende, droomerige schilder scheen, na de eerste opvlamming van geestdrift, ook geen behoefte te hebben aan ge-regelde aanspraak. Hij drong zich niet op, praatte slechts nu en dan even met me, en ik wist hem dan meestal over zijn werk aan den gang te krijgen, over zijn teekeningen en aquarellen, talentvol werk, waarin ik veel belang stelde. Eenmaal ook liet hij mij zijn atelier zien. Op deze manier kreeg ik heel wat te hooren, dat me de eigenaardige bekoring van dit land beter leerde zien, de kleurverhoudingen scherper leerde „beluisteren”, zooals Jaap het uitdrukte. Waarlijk, achteraf vond ik het heusch niet jammer, mijn ouden buurjongen hier weergevonden te hebben

☼ Op een morgen, dat ik het te warm vond voor een wandeling, was ik op het meer gaan roeien. Dicht bij den anderen oever, tegenover het dorp, liet ik de boot voortglijden, de riemen los door het water meeslepend. Zwaar hing de welige plantengroei over het meer, hier en daar een stuk verweerden muur zichtbaar latend, waarop de zonnestrallen, die door het loof heendrongen, speelden met de trillende weerspiegeling van het oeverwater, dat even rimpelde. Naar boven toe gingen de breede kruinen van donkere olmen, het fijner gebladerte van helder-groene acacia's, waartusschen de statige zuilen van romantische populieren opstaken en hier en daar een roodbruine beuk gloeide, geleidelijk over in een meer open beplanting van donzige olijven. Nog hooger op begon de kale helling, met breede, viltige ruggen en diepblauwe schaduwkloven oplijnend naar de grillige rotsgevaarten, waarvan de steenige scherpte door den afstand ver-

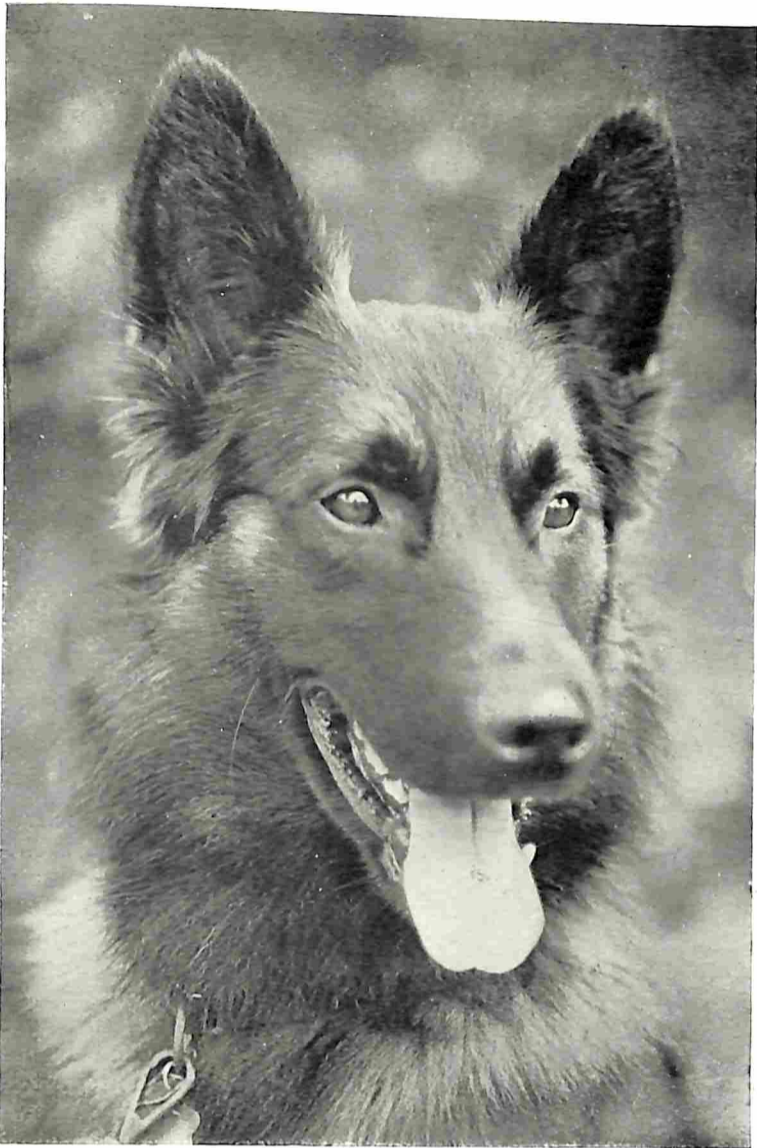
zacht werd tot een uiterst fijn dooraderd, goudbruin-paarsblauw marmer. Scherp weer, ondanks de wazige atmosfeer van tintelend zonnelicht, kartelde de rotskam tegen het transparant diepblauw van den hemel. ☼ Verblind door het felle licht daarboven, gleden de oogen weer omlaag, plots getroffen door het kleurspel in het water. Het zuivere spiegelbeeld van den oever werd opgelicht, gebroken, uiteenge-rafeld door de gladde rimpels aan weerszijden van mijn boot. En ik volgde de kleuren in haar loop, hoe zij, uit het spiegelbeeld losgemaakt, in elken langgerekten kring of slinger werden samengevoegd tot een wonderbaar spectrum, waarin, toch, één tint overheerschte: het geheimzinnig blauw-groen van het glasheldere meer. ☼ Mijn boot gleeed nu dicht langs een landhuis, en ik was geheel verdiept in de beschouwing van de weerspiegeling in het water, waar zich nu ook het marmerwit van de villa en het oranjebruin der vervallen oevermuren kwam voegen bij de kleurenmengeling van bergen en lucht, toen mijn aandacht plots getrokken werd door een troepje menschen, die druk met iets in de weerschenen op de breede marmeren trap-pen van een met hangplanten over-groeide aanlegplaats, recht vóór het landhuis. Te midden van hen ont-waarde ik een schildersezal. ☼ Ik roeide naar den kant, vrij zeker Jaap den Beer daar aan het werk te zullen vinden. Hij had mij al eens verteld, dat dit een uitverkoren plekje voor hem was, waarheen hij meermalen roeide of, om het uiteinde van het meer heen, wandelde. ☼ Dichterbij gekomen trachtte ik tevergeefs Jaap te midden van de druk gesticuleerende Italianen te ontdekken. Zij keken naar iets tusschen hen in, op den grond. Eén hunner wees naar een punt in het water. Ik keek ook in die richting

Daar dreef een voorwerp ik kon nog niet zien, wat dichterbij . . . een vouwstoeltje, Jaaps schildersstoeltje! ☼ Opeens doorzag ik den toestand, begreep ik, wat het was, daar op den grond, waarop zij allen neer-keken Jaap! — Met het stoeltje, dat ik, onbewust, overweldigd door het plotselinge en vreeselijke van wat ik bevroedde, had opgevischt, ging ik aan wal. Een van de mannen begon me nog ten overvloede uit te leggen, wat er geschied was. Het was me volkomen duidelijk. ☼ Jaap moest, te oordeelen naar den stand van zijn ezal, op het uiterste randje van den steenen muur gezeten hebben, zijn stoeltje was uitgegleden en zoo was hij achterover in het meer gevallen. Men vertelde het mij uitvoerig. Een uur geleden hadden vrouwen, die een eind verder aan den oever de wasch deden,

den plons gehoord; een man was dadelijk naar de plek geroeid, had, met een haak aan een touw, na een kwartier dreggen, den drenkeling opgehaald; de anderen waren langs den oever erheen gesneld; men had hem op den kant gebracht, de kleeren opengemaakt, geluisterd naar het hart. . . . Een jonge man, die, nog bezweet en hijgend, nu bezig was zijn jas weer aan te trekken, had nog geruimen tijd kunstmatig de ademhaling trachten op te wekken. Hij gaf het op „Morto . . .” zei hij. Allen sloegen een kruis, de mannen namen de hoeden af. ☼ Diep onder den indruk roeide ik naar het dorp terug. Het stoeltje en den ezal met de nog maar net opgezette aquarel voerde ik mee. Met de overbrenging van het lijk belaste zich de man, die het had opgehaald. ☼ Mijn droeve tijding veroorzaakte groote ontsteltenis in het hôtél. Caretti, de ruige, barsche herbergier, barstte als een kind in tranen uit. „Dat is nu al het tweede ongeluk over mijn huis vandaag,” snikte hij. — „Hoezoo?” vroeg ik verbaasd. — „Vanmorgen

HET KASTEEL VAN ROQUEBRUNE.
LANGS DE MUREN.

LANGHARIGE BELGISCHE (TERVUERENSCH) HERDERSHOND.

las ik in de krant het doodsbericht van onze vroegere keldnerin, Celestina." — „Dat meisje, dat verleden jaar hier bediende?" — „Ja. In het voorjaar hebben we haar moeten ontslaan, omdat . . . Och, dat komt er nu niet meer op aan. Het is zoo droevig, zoo droevig . . . — En nu dit! — Het is t̄ verschrikkelijk!" ☼ Ik riep me het beeld van het wondermooie Italiaansche meisje, wier romantische bekoring me verleden jaar zoo getroffen had, weer voor den geest . . . Welk een schrille tegenstelling was er toch tusschen de harmonische schoonheid van de grootsche natuur hier, waarin het mooie slag menschen voor mij, toerist, buitenstaander, toeschouwer, tot nu toe niet anders dan uiterst decoratieve stoffeering was geweest, — en het harde, werkelijke leven dier menschen, wier zwoegen en lijden, wier smart en zorg dezen morgen zoo gewelddadig aan mijn bewustzijn werden opgedrongen. Het was me, alsof ik mijn huid openschuurde aan de ruwe kanten van een marmeren beeldhouwwerk, dat, op een afstand, àl zachte lijn en gladde ronding scheen, maar van t̄ nabij bezien en betast, koud en hard bleek, wondend scherp hier en daar.

(Slot volgt).

ROLANDUS.

HERDERSHONDEN.

HET Herdershondenras omvat een der oudste vertegenwoordigers van het hondengeslacht. Het bestaat uit talrijke soorten, in Engeland en Frankrijk alleen reeds vindt men er verscheidene. Doch al is er verschil in uiterlijk door beharing, oordracht enz., ieder, die van hondensport eenig verstand heeft, ziet terstond dat al deze honden groote overeenkomst hebben en tot het herdershondenras behooren. ☼ Lang heeft het geduurd eer men er aandacht aan schonk dat ook aan deze honden een plaats in de hondensport toekwam. De eerste vertegenwoordigers van dit ras welke op de benches van een Nederlandsche hondentoonstelling verschenen, waren de Collie's. Daarna, zag men langzamerhand ook Duitsche-, Belgische-, Fransche- en Hollandsche Herdershonden uitkomen. Zoo brak een nieuw tijd-

perk voor deze hondengroep aan. In verschillende landen vereenigden voorstanders van den herdershond zich en werden clubs opgericht met het doel de belangen van het ras te behartigen. Raspunten werden vastgesteld. Door oordeelkundig fokken probeerde men het ras te verbeteren, te verfraaiën. Het meest in aanzien kwam de Duitsche herdershond. ☼ Een tijdlang dreigde dit enthousiasme dezen hond noodlottig te worden. Men fokte mooie elegante honden, maar vergat dat een herdershond alleen dan eerst volkomen schoon is als zijn meest typeerende karaktereigenschappen bewaard zijn gebleven. De voormannen in de groote V.D.H. (Vereeniging behartigende de belangen van den Duitschen Herdershond) zagen dit bijtijds in, en eischten niet alleen uiterlijk schoon, doch vooral „gebruikswaarde". ☼ Een herdershonden-variëteit waarin deze laatste eigenschap goed bewaard bleef, is o.m. de *Belgische Herdershond*. Ruim dertig jaar geleden begon men in België belang in den daar inheemschen herdershond te stellen. Een goede propagandist was wijlen de heer A. Reul, in leven Dierenarts aan de veeartsenijschool te Cureghem nabij Brussel. Onder leiding van genoemden heer Reul werden de raspunten samengesteld en de Belgische Herdershonden verdeeld in drie variëteiten, waarvan het verschil grootendeels in kleur en beharing bestond: n.l. langharige zwarte, vale, en ruigharige. ☼ Over de eerste en laatste was men het onmiddellijk eens, doch de kleur der kortharige (vale) deed een strijd ontbranden. Wat verstond men onder een vale kleur? Het Fransche woord waarmee men de kleur van den kortharigen Belgischen Herdershond aandeeft, is „fauve", een woord met een dubbele beteekenis. De oorspronkelijke beteekenis was die van een in het wild levend, verscheurend dier, in deze beteekenis wordt het nog gebruikt (les fauves). Men maakte van het zelfstandig naamwoord een bijvoegelijk en bedoelde daardoor uit te drukken de eigenschap van vele wilde dieren, om zich in kleur aan te passen met de omgeving waarin zij leven. Het typeerende van dit vaalrood of „fauve" is, dat het zich als het ware op-

RUIGHARIGE BELGISCHE (LAEKENSCH) HERDERSHOND.

lost met de omgeving en op afstand zeer moeilijk te onderscheiden is. Bij een goede „fauve" kleur begint elk haartje rosachtig geel om aan de punt zwart uit te loopen. ☼ In 1897 verschenen in ons land de eerste Belgische Herdershonden op een hondententoonstelling te Amsterdam, georganiseerd door Nimrod-Cynophilia. En nu is dit sympathieke hondenras hier ruim en in doorsnee zeer goed vertegenwoordigd. Een Nederlandsche speciale club voor Belgische Herdershonden behartigt de belangen van het ras hier te lande en heeft in eenige groote plaatsen haar afdelingen. In dresseurskringen looft men den Belgischen Herdershond zeer, hij heeft zijn karakter als „hoeder" bewaard en is dan ook een van de beste gebruikshonden te noemen. Persoonlijk zie ik het liefst de ruig- en langharige variëteit. De eerste is de meest typische, zooals op de tweede afbeelding op de vorige bladzijde duidelijk uitkomt. Onder de ruige wenkbrauwen kijken de amandelvormige donkere kijkers U open en eerlijk aan. De ruige snor en baard vormen een karakteristiek beeld. Het geheel trekt de aandacht vooral door de mooie zachte kleur. ☼ Elegant is de geheel zwarte Groenendaler terwijl de langharige Tervuerensche bekoort door de prachtige nuance van het roodbruine haarkleed. ☼ De kortharige variëteit trekt minder de aandacht. Hij mist het schitterende haarkleed. Eenvoudig is zijn verschijning, doch juist die eenvoud strekt hem tot eere en wordt gewaardeerd, wanneer men zijn mooi karakter, zijn trouw liefhebbend hondenhart heeft leeren kennen. ☼ Raspunten. — De Belgische Herdershond is van iets meer dan middelmatige grootte. Hij is tamelijk lang gestrekt, krachtig en zwaar gespierd. De algemeene verschijning is die van een verstandig, kloek dier. — Schouderhoogte reuën ± 60 c.M., teven $54-58$ c.M. ☼ Het hoofd moet zich aan de lichaams grootte aanpassen, zonder plomp te zijn. Over het geheel droog; tusschen de ooren slechts matig breed. De middengroef is zeer flauw aangeduid. De wangen verlopen met zeer zachte ronding en zonder vooruit te steken naar voren. De snuit is lang, droog en wigvormig. Kaken krachtig, tanden regelmatig-schaarvormig over elkaar grijpend, gezond en gaaf; wit van kleur. De lippen zijn strak en goed aansluitend. De neusrug is recht en verloopt met weinig stop in de voorhoofdslijn. De neus moet zwart zijn. ☼ Ooren middelmatig groot, den driehoeksvorm nabijkomend, zij worden staande gedragen en zijn naar voren gesteld. Geheel of gedeeltelijk hangende ooren geven reden tot diskwalificatie. — Donkere oogen, amandelvormig. — Hals krachtig, goed gespierd, zonder wammen. — Romp. De borst is diep, maar niet te breed, buik matig ontwikkeld, noch afvallend, noch opgetrokken. De rug is recht en krachtig. — Staart. Dik aan den aanzet, van geëvenredigde lengte. In rust flauw tot op den hak hangende. Zij toont bijzondere kenmerken van de verschillende variëteiten. ☼ Schouders lang en schuin gesteld, vlak aanliggend en zwaar gespierd. De onderarm van alle zijden gezien, recht. — Breede, krachtig gespierde dijën. Krachtig sprongewricht, goed gehoekt. Ronde goed gesloten voeten, bij voorkeur zwarte nagels. ☼ Men onderscheidt drie beharingen n.l. Lang-, Kort- en Ruwharig. Alle variëteiten hebben dicht onderhaar dat hen tegen weer en wind beschermd. Genoemde variëteiten worden weer verdeeld in verschillende groepen, naar gelang van hun kleur. — De langharige variëteit heeft een lange beharing

KORTHARIGE BELGISCHE HERDERSHOND.
(MECHELAAR).

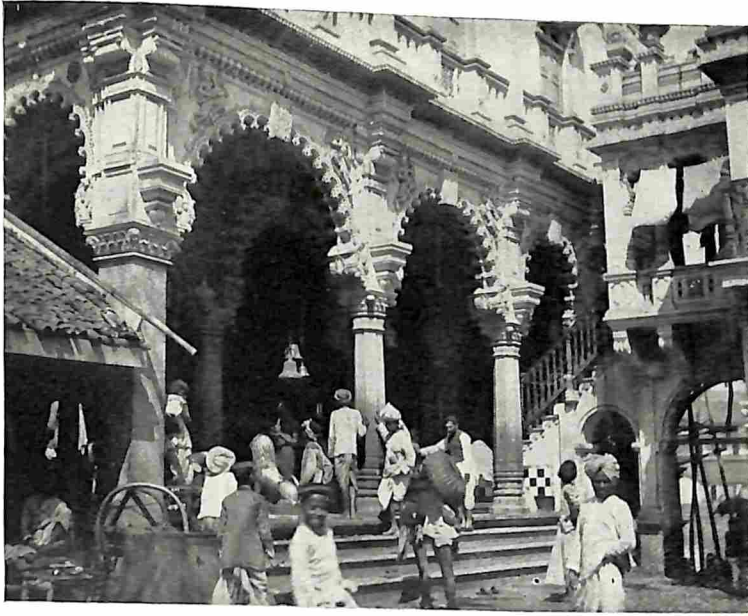
over het geheele lichaam, behalve op den kop, de buitenzijde van de ooren en het onderste der pooten. Aan den hals, alsmede aan de dijën is het haar langer en moet het een kraag, respectievelijk broek vormen. Voorpooten aan den achterkant voorzien van franje. De staart is dik behaard en vormt een veer. Zijde of wolachtig haar is af te keuren. De kleur is een veer. Zijde of wolachtig haar is af te keuren. De kleur is zwart (Groenendaeler) De Tervuerensche (zie de afbeelding) is wildkleurig (rood-bruin) met zwart masker. Verder zijn erkend alle kleuren van lichtgeel tot rood. ☼ De kortharige variëteit is kenbaar aan de beharing die kort is op het lichaam en in het bijzonder op den kop en onder de pooten, zij vormt echter ook een broek en kraag, daar de haren rondom den hals en de dijën iets langer zijn. De staart is dicht behaard aarvormig. ☼ Kleur Mechelsche variëteit Wildkleur (roodgeel met zwarte schaduw en masker). Toegelaten zijn nog anders gekleurde dan Mechelaren n.l. lichtgeel tot rood, zwart en gestroomd. ☼ Ruigharige variëteit. — Het haar moet middelmatig lang zijn en hard en droog aanvoelen.

Aan de lippen en oogen wenkbrauwen en snor vormend. De staart is rondom behaard en mag geen veer vormen. Kleur: De Laekensche Herder is wildkleurig (rood-geel). Donkere ooren alsmede donkere afteekening om de oogen zijn, hoewel niet uitdrukkelijk voorgeschreven, wel gewenscht. Toegelaten kleuren zijn hier nog anders kleurige dan wildkleur (schaapskleur tot rood) en gestroomd. ☼ Honden aan ooren en staart gecoupeerd, of van natuur met korten staart geboren, mogen geen prijs bekomen op een tentoonstelling. ☼ Bij de kort en ruwharige honden is eenig wit aan borst en pooten toegelaten. I. JOH. W. DE VRIES.

ASPECTEN VAN BOMBAY.

VI.

HOE het in de Hindoeïstische tempels toegaat? Geheim der geheimen! Menigmaal trof het mij, hoezeer het uiterlijk van het Hindoesche geloof, naar het weinige of het vele, dat de oningewijde er van onder het oog krijgt, moest overeenstemmen met het Helleensche Heidendom in den tijd van Plato en de Eleusische mysteriën. ☼ Niet enkel de vaak sculptureele naaktheid dier menschen is klassiek, op 't hoogst wat donkerder van huidskleur dan in Hellas, 't welk men zich gaarne blond en blank voorstelt. Ofschoon ik overtuigd ben: ten onrechte. Maar vaak ook wordt men getroffen door vormen, voorstellingen, groepen van Dionysische schoonheid, zooals het rijkste Hellenisme niet bevalliger of kleurrijker zal hebben kunnen aanwijzen: lieden met bloemkransen in het haar, die achteloos of in lustige houding, liggen te luieren in de schaduw, kleine stoeten van feestelingen, die onder het gerinkel en geluidflitsen van tymbalen en bekkens naar een tempelvol mysterie opgingen, in dienst van een Hindoesche Aphrodite, die in de tempelvrouwen haar dienaressen vond. ☼ Voortwandelen door de inlandersstad, kan men niet anders dan zich verbazen over de veelheid van nationaliteiten, welke den opmerker voorbij gaan. Niet enkel Indië-zelf, met zijn talrijke volken, ieder met eigen hoofddekkel, geeft een steeds afwisselende menigte, maar ook, kenbaar daarin door gelaatsvorm, kleur, kleed en sieraad, houding en manier, is de Pers, de Arabier, de Turk, de Chinees, de Japannees, de kaffer, de Afrikaansche neger. Er is een even groote verscheidenheid

HINDOESCHE TEMPEL TE BOMBAY.

van vrouwen: de Japansche „moesjme” in haar bonte „kimono” en heur sierlijk gekapt haar met lange spelden in kunstig opgezette haarbouwsels, tot de volkomen in doeken gehulde en gesluierde Islamietische vrouwen, die U als een wandelende zak voorbij gaan, terwijl de eerste, de kleine Japansche „san” U een lonk schenkt. Dit zijn de bevoorkeurden van haar geslacht: vrouwen, die onbelast langs U heengaan. Maar klein, tenger, bevallig, lenig, nooit wanstaltig van zwaarlijvigheid, die straf van de Oostersche vrouw van goeden stand — van de Oostersche, vrouw alleen? — gaan de honderden koelievrouwen U voorbij, vaak met een naakt kindje schrijlings op den heup, een zwaren last op het hoofd: wandelende en levende karyatiden. Of het zijn vrouwen, die suikerriet of betel te koop aanbieden, neer gehurkt aan de straathoeken, soms in strijd met de Hindoesche jeugd, die — de jonkheid is overal vol streken! — haar om een halve cent tracht te bedotten, terwijl dit misschien reeds het twintigste van het bedrag is, waarvan de stakkerd dagelijks moet leven.

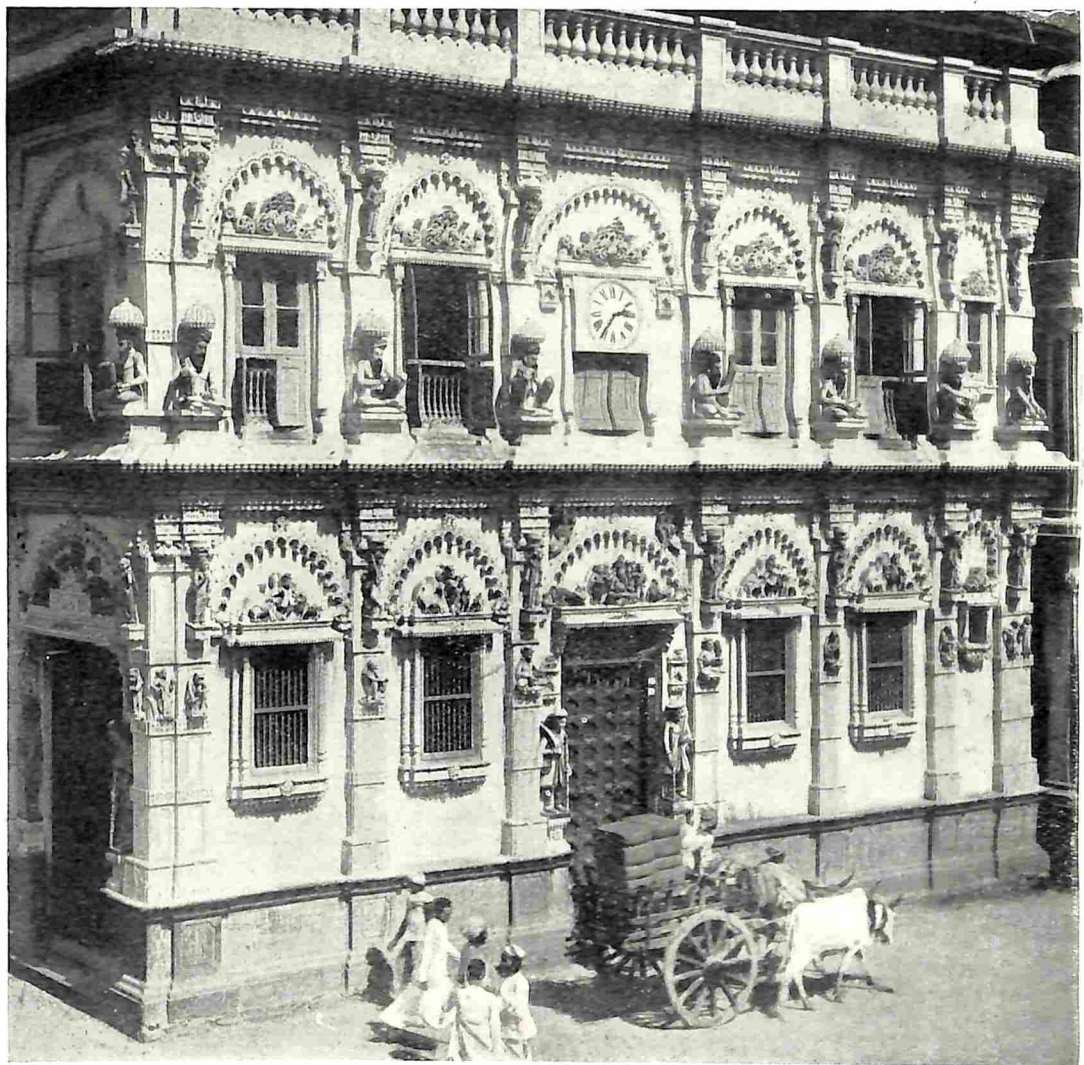
☞ De lijkverbranding der Bombay-sche Hindoes geschiedt dagelijks, bijna den geheelen dag door, in een rijk beschaduwden mangotuin, waartoe een Europeaan niet gemakkelijk toegang krijgt. De stoet nabestaanden, treurenden en „klagers” legt den in doeken gewikkelden doode, ongeacht man of vrouw, op een reeds neergelegden brandstapel van manslange, dunne palen, en op het lijk wordt ander hout gestapeld, geurig hout, als de doode een persoon van aanzien of rijkdom was, zoodat men niets meer van het menschelijk overschot ziet. Dan, onderaan, wordt de brandstapel in vlam gebracht, eerst tot dikke en moeizaam afdrijvende rook, door het zwart waarvan de roode vlammen spelt, tot deze eindelijk geheel is overwonnen, en de houtmijt één groot en hoog opblaaiend vuur is. ☞ Men weet, dat de Hindoesche weduwen voorheen *sati* deden. Dit is, zij werden mee verbrand, zij verlangden, met den gestorven man mede in de vlammen op te gaan. Hoe Europeanen over dit voormalig gebruik in het Hindoesche leven gedacht hebben en denken, komt er thans minder op aan: de Britsche overheersching heeft het met geweld afgeschaft, en de weduwen daardoor veroordeeld tot een jammerlijk leven, dat door de zeden van haar volk haar tot last en tot vloek is. Maar de weduwen, die zich aldus in liefde en met welbehagen aan den gestorven man wijdden,

kunnen niet veel hebben geleden: de rookverstikking moet haar spoedig gevoelloos hebben gemaakt. Hoe dit zij: een dergelijke lijkverbranding ten aanschouwe van treurenden en „onverschillige” omstanders, doet toch schrikkelijk aan. Men kan niet nalaten te denken, dat de lijkverbranding, zooals zij in Europa wordt toegepast, ook ten onzent, van niet te zeggen grooter wijding is. Dit te meer, omdat in tijden van groote sterfte, zooals bij epidemieën voorkomt, de verbranding slechts onvoldoende geschiedt en, met de verkoolde houtresten, de slecht verbrande menschelijke knoken worden opgeruimd op een manier, welke wel bewijst, dat wat wij noemen piëteit, voor deze menschen een woord zonder beteekenis is. Toen ik een dergelijke plechtigheid eens had kunnen bijwonen, nam ik mij voor er nimmer meer naar te gaan kijken, zoo min als naar de executie door ophanging van een Muzelmanschen misdadiger op het gevangenisplein te Bombay, waarvoor de directeur de vriendelijkheid had gehad mij uit te noodigen. Een oogenblik tevoren had ik den man, uit jaloerschheid moordenaar van zijn vrouw, levend voor mij gezien, met harde, onverschillige gelaatsuitdrukking, doch toen „het” gebeuren zou, heb ik de oogen gesloten. Onbewegeijk, met een muts over het hoofd getrokken, zag ik hem daar hangen: een dōd man. Het was vreeselijk! ☞ En toch, zou jarenlange opsluiting in een strafgevangenis hem beter geweest zijn? Een vraag, hier gesteld doch onbeantwoord gelaten, zooals zoovele gewichtige vragen onbeantwoord blijven.

MAURITS WAGENVOORT.

DE HERTOG VAN RIPPERDA.

MET een enkel woord wordt op blz. 440, jaargang 1926 van *Buiten*, melding gemaakt van Joan Willem van Ripperda, den avonturier, die met wonderbare virtuositeit een groot deel van de Europeesche politiek zijner dagen beheerschte, door geen andere drijfveer geleid dan door zijn onbegrensde eerezucht. ☞ Van zijn jeugd is weinig bekend. Zijn ouders, Joan van Ripperda en Alida Schellingwou, bewoonden den Eglumborg (1773 afgebroken) onder Oldenhove, waar hij in het laatst der 17e eeuw werd geboren. Het stamhuis der Ripperda's, uit welk geslacht, naar men ver-

HINDOESCHE TEMPEL TE BOMBAY, GEWIJD AAN DEN AAPGOD HANOEMAN.

AAN DE BULLEWIJK ONDER OUDER-AMSTEL.

moedt, ook de dappere verdediger van Haarlem in 1573, Wigbold Ripperda, is gesproten, stond te Winsum. De kerk aldaar bewaarde tot 1795 een herinnering aan de Ripperda's in het rouwbord van vrouwe Margaretha, gravin van Cobentzl, geboren te Weenen 11 Jan. 1698, overleden te Den Haag 24 Mei 1730. Luurt Ripperda was op het einde der 16e eeuw heer van Ewssum onder Middelstum. ☞ De jonge heer van Jensemema en Poelgeest zag al spoedig in, dat het geloof zijner ouders, de Roomsche-Katholieke godsdienst, voor hem een onoverkomelijk bezwaar zou zijn om het in Staatschen dienst ver te brengen. Hij draaide zijn rokje om, koos de diplomatieke loopbaan en, man van helder oordeel, van groote kennis, van beminnelijken omgang, zag hij zich spoedig belast met een zending vanwege de Algemeene Staten naar Madrid. Hij volvoerde zijn opdracht wonderwel en wist zich in de Spaansche hoofdstad zoo bemind te maken, dat men hem met leedwezen zag vertrekken. In dezen tijd rijpte zijn besluit, wederom Katholiek te worden, den Staatschen dienst te verlaten en zijn heil in Spanje te zoeken. Kardinaal Giulio Alberoni, Spanje's oppermachtige minister, die inzag welke gewichtige diensten de geslepen Groninger edelman hem zou kunnen bewijzen, maakte hem dien overgang door schitterende beloften gemakkelijk. ☞ Van 1714 tot 1719 was Ripperda in Spanje de gevierde man. Toen werd Alberoni het land uitgebannen en Van Ripperda ondervond eveneens de nadeelen dezer lotswisseling. Echter slechts kort; want spoedig riep koning Filips V hem terug aan het hof en belastte hem met een allergewichtigste zending naar Weenen. Het geluk was met Van Ripperda, zijn koning was over den uitslag zijner bemoeiingen zeer tevreden en zijn benoeming tot superintendent-generaal over den koophandel was zijn loon. Zijn invloed bleef niet tot dit ambt beperkt, maar strekte zich weldra over het geheele staatsbeheer uit. Uit deze dagen dagteekent zijn opneming als hertog onder den Spaanschen adel. — In dezen tijd ontmoette hij te Madrid een anderen avonturier, die, ofschoon Westfaler, in Nederland veel heeft rondgezwalkt, n.l. Theodoor Stephan, vrijheer van Neuhoff, den Koning van Corsica, van wiens leven ik den lezers van *Buiten* binnenkort een en ander hoop mede te deelen. ☞ Op het hoogtepunt van zijn invloed gekomen, openbaarde zich in Van Ripperda een niets en niemand ontziende machtswellust. De koning bleef hem om zijn trouw welgezind, zijn vrienden keerden hem den rug toe, al vonden zijn gaven allerwegen erkenning. Onder zijn vrienden bleef hij tot het laatst den Engelschen gezant Stanhope tellen, wiens salon de verzamelplaats was van allen, die op het gebied der kunst uitblonken. En de meest geziene persoon in dezen uitgelezen kring was de geestige Van Ripperda. Deze vriendschap redde hem het leven, toen het zijn vijanden met den markies Grimalda aan het hoofd gelukt was, hem in ongenade bij den koning te brengen. Bij Stanhope vond hij onderdak, maar bij een poging om de volle vrijheid door de vlucht te hernemen, werd hij gegrepen en op het kasteel van Segovia gevangen gezet. Nog had het geluk hem niet verlaten. Hij wist het hart eener Spaansche schoone te winnen en deze, geholpen door zijn trouwen knecht, ontsloot

hem zijn kerker. Hij bereikte Cadix en nam op een Hollandsch schip de terugreis naar zijn geboorteland aan. ☞ Lang bleef hij hier niet. Hij wilde wraak op Spanje nemen en trachtte moeilijkheden te scheppen tusschen dit land en Engeland. Met onderscheiding werd hij te Londen ontvangen, met achting bejegend, met belangstelling aangehoord, maar een oorlog met Spanje lag allerminst in Engelands plannen. Dan hetzelfde plan ontvouwd aan Mulei Abdalah, sultan van Marokko. Een plan opvatten en uitvoeren was voor Van Ripperda hetzelfde. Toch zou hij ook hier zijn doel niet hebben bereikt, indien hij te Tanger niet een anderen avonturier had ontmoet, Ali Dem, een gewezen monnik, die wegens wangedrag uit zijn orde gebannen, naar Barbarije was gevlucht, het Christendom verzaakt en in den tijd, dat onze geschiedenis speelt, het gebracht had tot vertrouwd raadsman en gunsteling van den sultan. Zijn en Van Ripperda's vertoogen vonden ook steun bij Perez, die als Marokkijsch gezant uit Den Haag naar Tanger was weergekeerd. ☞ Van Ripperda hing weder zijn huik naar den wind. In alles gedroeg hij zich naar de voorschriften van den Mohammedaanschen godsdienst. Dat was echter niet genoeg om tot het vervullen van een staatsambt geroepen te worden. Hij moest Mohammedaan *zijn*. Tegen een operatie, daartoe gevorderd, zag hij lang op om het werkelijk niet denkbeeldig gevaar, daaraan op zijn leeftijd verbonden. Eindelijk ging hij daartoe over en ontving den titel van pacha, belast met het opperbevel der troepen, die het beleg voor Ceuta zouden slaan. Teneinde den Spanjaarden een landing te beletten, versterkte hij de vesting Oram. Een hevige aanval van jicht bond Van Ripperda aan zijn leger, toen de Spanjaarden toch tot de landing overgingen en de Marokkijschen versloegen. Van Ripperda viel wel niet openlijk in ongenade bij zijn vorst, maar het opperbevel werd hem ontnomen. Zijn verhouding tot de moeder-sultane bracht hem echter na korten tijd den maarschalkstaf weder in handen en de strijd tegen de Spanjaarden werd met afwisselend geluk verder gestreden. Het eind was zijn nederlaag. ☞ Was de moeder-sultane er niet geweest, zeker was Van Ripperda den dans over het kromzwaard niet ontsprongen. Men zegt, dat deze ook na haar dood over Van Ripperda waakte. Op haar sterfbed zou zij haar keizerlijken zoon hebben doen zweren, dat hij den pacha Van Ripperda nooit zou verstooten. En daaraan zou deze in het vervolg nog herhaalde malen zijn behoud te danken hebben gehad. ☞ De vorstelijke troon van Mulei Abdalah stond niet rotsvast. Zijn mededinger Mulei Ali had dien ondergraven en Van Ripperda's beschermer de politieke woestijn ingejaagd. Van Ripperda vond een beschermer in den pacha van Tetuan, maar, was zijn leven gered, zijn lichaam was de slooping nabij. Hij zag het einde van zijn levensweg, waarop hij, ter wille van tijdelijk gewin, meermalen het heiligste had verzaakt. Hij stierf 7 October 1737 te Tetuan en werd overeenkomstig de Moorsche gebruiken luisterrijk begraven. ☞ Men zegt echter, dat hij als Katholiek gestorven is.

J. D. H. VAN UDEN